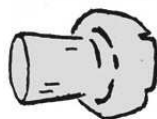

De lange weg
naar Ploef

De lange weg naar ploef

Jacques Huinck

De lange weg naar ploef

© 2016 Jacques Huinck

ISBN 978 94 6318 713 8 | NUR 402

afbeelding omslag: Jacques Huinck

ontwerp omslag en binnenwerk: www.studiospectrum.nl

1. Wij sukkelaars

Laten we de harde feiten onder ogen zien. Wij komen ter wereld met vier slimmigheidjes: poepen, plassen, zuigen en luidkeels krijsen. Daarnaast hebben we een hoofd waarin kennis behoort te zitten, maar dat volkomen leeg blijkt te zijn. Het valt niet onder de garantie. Kortom, als beginnelingen zijn wij hulpeloze figuren. Alleen de hoop dat de toestand over enige tijd zal verbeteren, geeft ouders de moed om dag en nacht klaar te staan voor hun kleine, die zich de schor schreeuwt en schraal poept. Gelukkig, na enige tijd gaat het beter. Het schreeuwen verandert in zwijgen als het kind, in het slaapkamertje dat vader zo mooi behangen heeft, een fraaie muurschildering maakt. Niet met verf, maar met poep. Menige leugenachtige kunstrecensent zou er jubelend zijn vingers bij aflikken, maar ouders slaken in zulke gevallen een goudeerlijke oerwoudkreet en zijn ten einde raad.

Merkwaardige natuurwet: als wij onze lege hoofden willen vullen met eigen bedenkzels en uitvindingen, gaat dit bijna steeds gepaard met kreten, oorvijgen, pijn en moeite. Daarover gaat dit boek. Het zoeken van de weg door de zwarte tunnel van de onwetendheid. Maar elke tunnel heeft een witte stip: de uitgang.

2. Fiets

Mijn moeder was in verwachting van haar vierde kind en ging een afspraak maken met de kraamverpleegster, die in Valkenburg woonde. Mijn zusje(3) mijn broertje(4) en ik(5) mochten mee, nadat we onze mooiste kleren hadden aangetrokken.

De verpleegster maakte de deur open en was aangenaam verrast! Binnen maakten wij kennis met haar zus, die in hetzelfde huis woonde. Ze schenen ons erg leuk te vinden. Terecht! Dat waren wij ook, met uitzondering van onze verdomde onwetendheid.

Na het drinken van limonade en een bezoek aan de WC begon de verveling te knagen. De zuster had een oplossing. Achter het huis was een binnenplaatsje waar we mochten spelen. Al gauw bleek dat de verveling zich alleen maar had verplaatst. Gelukkig stond daar een achterhuis waarvan de deur niet gesloten was. Nieuwsgierig stapten wij naar binnen. Er was niemand te zien.

De broer van de kraamverpleegster was huisschilder en gebruikte dit huis als magazijn. Overal stonden rekken met verblikken. Wij waren in een paradijs terechtgekomen!

Met een schroevendraaier opende ik een blik rode verf. (Ik studeerde aan de Montessori-kleuterschool waar het nemen van eigen initiatieven werd aangemoedigd).

Kwasten waren snel gevonden en het verven kon beginnen.

Maar wát moest er geverfd worden? Op een open plek tussen de rekken stond, statig rechtop, een zwarte heren-

fiets te glanzen op een standaard. Model: 'Hark de luxe'. Die kon best een vrolijker kleurtje gebruiken. Even later werd alles rood gelakt: jasbeschermers, kettingkast, banden, zadel en lampen. Het was een heerlijk werkje en we konden tevreden zijn over het mooie resultaat.

Plotseling was het gegil te horen van drie vrouwen: de kraamverpleegster, haar zus en mijn moeder. Ze kwamen kijken of we ons amuseerden. Nou en of! Maar kennelijk hadden wij, in onze onwetendheid, iets verkeerd gedaan.

Snel werd een fles met terpentijn geopend, waarna de drie vrouwen onze handen en kleding begonnen te bewerken met stinkende lappen.

Op dat moment ging de huisbel. Er verscheen een keurige oude heer in een onberispelijk donkerblauw kostuum. Hij was een toerist die Valkenburg kwam bezichtigen. Uit angst voor diefstal had hij op een willekeurig adres aangebeld met de vraag of zijn fonkelnieuwe fiets daar enkele uren gestald mocht worden in een tuin of schuurtje.

Met grote ogen stond de eigenaar te kijken naar zijn rode fiets, die door drie beschaamde vrouwen werd schoongemaakt.

Tot mijn verbazing scheen de oude heer het een vermakelijke vertoning te vinden. Met afgewend hoofd stond hij in stilte te schudden van lachen. (Wat moest je dáár weer van denken?)

De kraamverpleegster en haar zus hadden geen kinderen en zullen ze daar erg blij om geweest zijn, nadat we vertrokken waren.

Wij waren intussen weer een stapje wijzer geworden, maar zoals altijd, ging dat gepaard met vermaningen en gejammer.

3. Heterdaad

Gewoonlijk ging mijn broer op zondagmiddag naar zijn vriendje. De vader van het vriendje was antiquair. Geen gewone, maar iemand die een groot aanzien genoot vanwege zijn bolhoed en bontkraag. Dit was een échte, begreep iedereen. Ook bezat hij een 8mm filmprojector, waarmee hij zijn vele kinderen elk weekend trakteerde op een portie 'Dikke en Dunne'.

Er bestond nog geen TV en het enige vertier op zondagmiddag was het rozenkransgebed in de kerk. Om aan dat ondraaglijke lijden te ontsnappen, vroeg ik mijn broertje, of ik ook eens naar zo'n filmvoorstelling mocht komen. Hij zou het vragen.

Zo kwam ik terecht in een antieke woonkamer en maakte daar kennis met de heer des huizes en zijn 18 karaats versierde gemalin.

Na het spannende drinken van een kopje thee, dat secuur volgens het wetboek van de etiquette diende te gebeuren, ging het licht uit en de projector begon te ratelen.

De antiquair schaterde het uit om die twee acteurs, met hun hoofden vol onwetendheid, die ze maar niet gevuld kregen.

Na de voorstelling wilde één van de zoontjes het huis laten zien aan mijn broertje en mij. Een zusje ging mee.

Via een geboende eikenhouten trap kwamen we in de slaapkamers van de kinderen. Deze waren gevuld met grote hoeveelheden speelgoederen van gerenommeerde merken.

Als laatste bezochten we de slaapkamer van mijnheer en mevrouw. Over hun tweepersoonsbed lag een bedsprei van witte katoen, afgebiesd met donkerrode randen.

Het zusje klom op het bed en begon daarop te springen alsof het een trampoline was. Een verdomd goed idee! Even later stonden wij met z'n vieren te dansen. Het was genieten geblazen, want het matras kwam uit een betere beddenzaak. Dat voelde je. Er zat geen goedkope kapok in, of nog erger: 'zeegras', waarmee ze vroeger de matrassen van weerloze kinderen vulden.

Plotseling was een kraakgeluidje te horen op de trap.

Mijn broertje, zijn vriendje en het zusje sprongen van het bed. Ik was de laatste die sprong, maar het was te laat. De antiquair stond in de deuropening en constateerde dat dit een typisch geval was van heterdaad. Zijn gelaat kreeg binnen een seconde een diep purperen kleur, waaruit ik achteraf afleidde dat de bedsprei waarschijnlijk niet van katoen, maar van zijde was geweest. In plaats van te schaterlachen over mijn onwetendheid, zoals hij gedaan had bij de fratsen van de Dikke en de Dunne, greep hij mij vast bij mijn linker bovenarm, sleurde mij de slaapkamer uit en de trappen af. Even later lag ik op straat en hoorde ik hem hijgend geaffecteerde klanken uitstoten, voordat hij de deur met een klap dichttrok. De andere kinderen (waaronder mijn broertje) die óók op het bed hadden gesprongen, waren wegens gebrek aan bewijs onschuldig.

Hoewel ik geen psychologie had gestudeerd, begreep ik ogenblikkelijk dat mijn zondags vertier in het vervolg weer uit het rozenkransgebed zou bestaan.

Alweer had ik een lesje moeten leren en alweer ging dat gepaard met gemopper. Hoeveel stomiteiten moest ik nog uithalen om enigszins wijzer te worden?

Zou zoiets niet voorkomen kunnen worden? Bijvoorbeeld door onderwijs?

Ja, laten we het eens over onderwijs hebben!

4. Onderwijs

Omdat iedereen is gehandicapt door aangeboren onwetendheid, was het leven in vroegere tijden een wolkbreuk van ellende. Slimme ideeën werden niet genoteerd, want iedereen was analfabeet, zodat elke generatie het wiel opnieuw moest uitvinden.

Daarom werd rond 1900 besloten om het probleem van de onwetendheid voor ééns en voor áltijd op te lossen door verplicht onderwijs.

Maar wat gebeurt er als de lesprogramma's worden ontworpen door notabelen, met zeer goede bedoelingen en zeer hoge hoeden, maar zonder ervaring?

Schoolkinderen moeten volgepropt worden met ladingen vol weetjes, was hun opvatting. Wat ze met die berg puzzelstukjes doen, van verschillende puzzels door elkaar, dat moeten ze zelf maar uitzoeken.

Op de middelbare school maakten wij kennis met een vakkenpakket dat bestond uit algebra, meetkunde, rekenen, natuurkunde, scheikunde, biologie, boekhouden, aardrijkskunde, geschiedenis, staatkunde, kerkgeschiedenis, Frans, Duits (o.a. leesboekjes met Gotische letters) Engels, Nederlands, gymnastiek en tekenen.

Daarnaast waren er godsdienstlessen. Een hoofdstukje apart! Wekelijks verscheen een man in de klas, gekleed in een zwarte toog. Het was een soort buikspreeker, maar zonder pop op zijn knie. In plaats daarvan gebruikte hij een gipsen beeld, dat in een hoek van de klas stond. Tjonge, wat liet hij God veel vertellen. Hij scheen daar geregeld telefonisch contact mee te hebben, want hij wist precies

wat God wilde. Ook leerde hij ons vele godsdienstige kneepjes en technieken, waarmee wij God moesten behagen.

Deze stampot van weetjes werd met behulp van strafwerk, slechte rapportcijfers, vernederingen, donderpreken, het dreigen met de hel en met bijlessen in onze hoofden geperst.

De ontwerpers van dit systeem hadden één ding vergeten.

Door het chronische 'downloaden' blijft er geen tijd over om eens op je gemak na te denken. De kinderhoofden werden hardhandig misvormd tot dorre telefoonboeken en van gevoelens werden deurmatten gemaakt. Deze aftakeling werd en wordt met een diploma beloond. Alleen de allersterksten overleven dat. De meeste scholieren geven er vroeg of laat de brui aan en verlaten de school, met het gevoel dat ze enorme stomkoppen zijn, rijp voor de vuilnisbak. Zo'n zelfbeeld werkt als een ijzeren bal om je enkel, juist als je in de startblokken staat van het leven. Met comazuipen en blowen, liefst met sluitspelden door neus en oren en tegen een achtergrondmuziekje van 150 decibel, wordt getracht om de adrenaline van zich af te schudden waarmee ze vol zitten, als gevolg van het jarenlang volproppen met de schroeven, moeren en spijkers van het stampot-onderwijs. Zelfs Johann Sebastian Bach zou na zo'n opvoeding schreeuwend het podium bestormd hebben met een microfoon in zijn hand.

Deugt er dan niets aan het onderwijs?

Jawel.

Dankzij de overdaad aan technische formules, die iedereen moest slikken, werden er landbouwmachines uitgevonden, die de zeisen vervingen. Voor het eerst sinds eeuwen verdween de honger en ontstond materiële welvaart voor iedereen: van koffieapparaat tot vliegtuig.

Deze technische uitvindingen hebben we aan het onderwijs te danken. Bravo. Maar daardoor werd dit technuten- onderwijs heilig verklaard en daaraan mag nooit meer getornd worden.

Het fietsen op een antieke fiets met een groot voorwiel en een klein achterwiel tje gaat veel sneller dan lopen. Daar mag zeer zeker nóóit meer iets aan veranderd worden. Heeft iedereen dat begrepen? Maar fietsenmakers hebben niets te verliezen, waardoor ze eigenwijzer en moediger zijn dan ministers van onderwijs. Die laatsten hebben niet het lef om te experimenteren. Hun gouden salaris lijkt op een gouden medaille, die zij vóór de wedstrijd omgehangen krijgen. Zoiets neemt veel prikkels weg, zodat zij zich angstvallig bezig houden met het afstoffen van bestaande dingen. Ze zijn onderhoudsmonteurs geworden waarvan je geen rigoureuze verbeteringen kunt verwachten. Is dat erg? We zullen zien.

5. Een golf van adrenaline

In Duitsland lag het onderwijs op een nóg hoger niveau dan bij ons.

Daar werden de leerlingen dagelijks 'angebrüllt'. Zij hoefden niet voor straf in de hoek te gaan staan, zoals in andere landen, maar kregen meteen slaag met stokken. Het drillen kostte die leraren veel moeite, maar het resultaat mocht er zijn. De arme Duitsers veranderden door dit soort onderwijs massaal in levensgevaarlijke idioten, die zeer veel verstand hadden van techniek.

Als je van jongs af aan vernederd wordt door anderen, waarom zou je dan respect hebben voor die anderen? Gevolg: de misvormden gingen na hun liefdeloze schooltijd, met een hoofd vol formules en met een hellestraf in het vooruitzicht, niet alleen landbouwmachines maken, maar ook tanks.

Op een nacht klopten de Duitsers op de deur van de grens. Een douanier deed open.

"Valt hier nog iets te vermoorden?" vroegen ze.

Ze waren jarenlang tot op het bot vernederd, zaten daardoor boordenvol adrenaline en waren op zoek naar bliksemafleiders om de opgekropte mensenhaat ruim baan te geven.

Om deze gefrustreerden tegen te houden, werden op 10 mei 1940 de Maasbruggen opgeblazen in mijn stad. De eerste brug ontplofte 's morgens om zes uur, met zó'n dreun, dat alle etalageruiten in het centrum van de stad op straat kletterden. Ook de etalageruiten van de zaak van

mijn vader deden daar aan mee. De winkel zat vol stof, de achterkant van de etalage werd bol geblazen, een ladder in de zaak viel om en een schoorsteen daverde door het glazen dak boven het trappenhuis.

Dit was goed te zien en te horen vanuit het kantoortje achter in de zaak, waar mijn ouders en hun kinderen stonden te huilen, te bibberen, te klappertanden of alles tegelijk.

Hierna waren nóg twee bruggen aan de beurt.